



د افغانستان اسلامي جمهوري دولت
د اساسي قانون پر تطبيق د څارني خپلواک کميسيون



دولت جمهوري اسلامي افغانستان
کمیسیون مستقل نظارت بر تطبيق قانون اساسي
Islamic Republic State of Afghanistan
Independent Commission for Overseeing the
Implementation of Constitution

تاریخ: ۱۳۹۵ / ۱۱ / ۳

شماره: (۷)

نظريه حوقی کمیسیون مستقل نظارت بر تطبيق قانون اساسي

به جواب احاله مشرانو جرگه در مورد پاسخگویی څارنوالان به شورای ملی

مشرانو جرگه شورای ملی با مکتوب شماره ۱۲۷۲ / ۱۰۸۹ مورخ ۱۳۹۵ / ۸ / ۲۲ از کمیسیون مستقل نظارت بر تطبيق قانون اساسي در خصوص پاسخگویی نهادهای اجرائوی در پیشگاه مجلس شورای ملی به خصوص مشرانو جرگه مطالبه تفسیر حوقی نموده است. متن مکتوب قرار ذیل است:

«به کمیسیون محترم مستقل نظارت بر تطبيق قانون اساسي! با ابراز تمنيات نیک؛ چنانچه می دانند بر اساس اصل کنترل قوه مجریه توسط مقننه و ماده هفتاد و پنجم و ماده یکصد و سوم قانون اساسي در مورد وظایف دولت در قبال شورای ملی و با استناد به عرف و رویه های پارلمانی مجلسین شورای ملی، همچنین بخش اول نظریه تفسیری شماره (۳۲) مورخ ۱۳۹۰ / ۸ / ۲۹ منتشره آن کمیسیون محترم، که ولسی جرگه را صلاحیت استجواب از رؤسای مندرج جزء یازده ماده شصت و چهار قانون اساسي را داده است.

با در نظر داشت مطالب فوق، موضوع ذیل راجع می گردد: آیا مشرانو جرگه به عنوان یکی از مجلسین شورای ملی، مطابق با جزء یازدهم ماده (۶۴) قانون اساسي صلاحیت استجواب و نظارت بر اعمال ادارات دولتی و ریاست های مندرجه آن را بطور خاص اداره محترم لوی څارنوالی را که یکی از ادارات حکومتی می باشد، دارد یا خیر؟ بدین وسیله مشرانو جرگه بر اساس بند سوم فیصله شماره (۲۷) مورخ ۱۳۹۵ / ۸ / ۱۱ خویش، که ضم هذا ارسال است، از آن کمیسیون محترم خواهان تفسیر حوقی در زمینه گردیده است. متن بند سوم فیصله شماره ۲۷ مورخ ۱۳۹۵ / ۸ / ۱۱ مشرانو جرگه محترم: فیصله گردید که از کمیسیون محترم نظارت بر تطبيق قانون اساسي خواسته شود تا تفسیر مواد مربوط به "چگونگی پاسخگویی څارنوالان به شورای ملی" را به مشرانو جرگه ارسال نمایند.»

کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی این احاله را براساس حکم ماده نهم قانون کمیسیون در جلسه عادی مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۳ خویش طرح به منظور مطالعه بیشتر و تهیه پیش نویس نظریه حقوقی موضوع به جلسه بعدی کمیسیون موکول و در جلسه فوق العاده مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۱ بعد از بحث و بررسی به اتفاق آرا نظریه حقوقی ذیل را ابراز می نماید:

اول) در خصوص نظارت و پاسخگویی اعضای حکومت که مشمول وزرا می گردد، با این که ماده (۹۳) قانون اساسی امکان طرح سوال از وزیران را به کمیسیون های هر دو مجلس شورای ملی داده است و ماده (۱۰۳) قانون اساسی مقرر نموده است که هر مجلس شورای ملی می تواند حضور وزرا را در جلسه خود مطالبه کند، صراحت کامل دارد. از سوی دیگر ماده (۷۱) قانون اساسی حکومت را متشکل از وزرا دانسته که تحت ریاست رئیس جمهور انجام وظیفه می نماید و ماده (۱۳۴) قانون اساسی، خارنوالی را جزء قوه اجرائیه می داند؛ با این همه مجلسین شورای ملی صلاحیت استیضاح لوی خارنوال را ندارد؛ چرا که ماده (۹۲) قانون اساسی صلاحیت استیضاح و عدم رأی اعتماد از وزرا را تنها به ولسی جرگه تفویض نموده؛ تعمیم حکم مذکور و یا قیاس بر مبنای این دو حکم صریح قانون اساسی از وزرا به سایر مقامات قوه اجرائیه که زیر مجموعه وزارت خانه ها نمی باشند، مبنایی در قانون اساسی ندارد. چون استیضاح و رأی عدم اعتماد حکم شدید است و موجب افزایش شدید قدرت و صلاحیت قوه مقننه در مقابل حکومت می گردد؛ بناءً سایر مقامات قوه اجرائیه از آن مستثنا گردیده است.

دوم) فقره دوم ماده (۱۳۴) قانون اساسی چنین مشعر است: «خارنوالی جزء قوه اجرائیه و در اجراءات خود مستقل می باشد.» چون نص صریح قانون اساسی تأکید بر استقلالیت خارنوالی در اجراءاتش می نماید، تحت شعاع قراردادان اجراءات این اداره خلاف روح قانون اساسی و اصل استقلالیت آن اداره می باشد. بناءً استقلال در اجراءات خارنوالی باید تأمین گردد.

از سوی دیگر؛ با وصف این که خارنوالی جزء قوه اجرائیه بوده، اما ماهیت کاری آن بیشتر به قوه قضائیه نزدیک می باشد. زیرا نظر به حکم فقره اول ماده (۱۳۴) قانون اساسی «تحقیق جرایم و اقامه دعوا علیه متهم در محکمه از طرف خارنوالی مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.» به منظور تأمین عدالت و جلوگیری از اعمال نفوذ در اجراءات خارنوالی، ایجاب می نماید تا اجراءات این اداره از مداخلات اشخاص حکمی و حقیقی کاملاً مصون بوده و اجراءات شان را با استقلال کامل انجام دهند.

همچنان براساس حکم ماده (۱۰۲) قانون اساسی صلاحیت تعقیب عدلی عضو شورای ملی که مرتکب جرم گردیده باشد را مأمور مسؤول دارد که مطابق ماده (۱۳۴) کشف جرایم توسط پولیس، تحقیق جرایم و اقامه دعوا علیه متهم از طرف خارنوالی صورت می گیرد. این صلاحیت اداره لوی خارنوالی با اصل نظارت و استجواب شورای ملی



منافع دارد. از این رو، استجواب و طرح سؤال که در ماده (۹۳) قانون اساسی به آن اشاره شده، شامل اجراءات خارنوالی نمی گردد.

نتیجه: با استناد به احکام مواد فوق الذکر، چنین استنباط می گردد: استجواب و نظارت مشرانو جرگه از اداره لوی خارنوالی فاقد مبنای حقوقی در قانون اساسی است. اما مراودات کاری شورای ملی با لوی خارنوالی با حسن نیت و حفظ استقلال امور کاری آنها با در نظر داشت فقره ۱۲ ماده ۱۱ قانون تشکیل و صلاحیت خارنوالی و ماده ۶ قانون تنظیم روابط سلوکی مقامات قوای ثلاثه دولت، تنظیم می گردد.

این نظریه در دو فقره ترتیب و ضمن ابلاغ به مشرانو جرگه شورای ملی، مطابق حکم ماده (۱۵) قانون کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی از طریق رسانه‌ها به اطلاع عموم رسانیده می شود.

امضاء اعضای حاضر در جلسه؛

لیتاه غزال حارس
عضو کمیسیون

پوهنمل لطف الرحمن سعید
معاون و عضو کمیسیون

داکتر عبدالله شفایی
منشی و عضو کمیسیون

داکتر سیدلوی بکر متقی
عضو کمیسیون

داکتر عبدالرؤوف هروی
عضو کمیسیون

قضاوتیار محمدعارف حلفظ
عضو کمیسیون

قانونپوه داکتر محمداکرم هاشمزی
رئیس کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی

